

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 9.7.2012
COM(2012) 366 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kuidas parandada ELi toetust arenguriikidele arengu rahastamise vahendite kaasamisel

**2012. aasta ELi arenguabi rahastamise aruandluskohustust käsitleval aruandel
põhinevad soovitused
{SWD(2012) 199 final}**

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	ELi toetus riigi rahanduse tugevdamisele arenguriikides	4
2.1.	Siseriikliku tulu parem kasutuselevõtmine	4
2.2.	Võla hoidmine jätkusuutlikul tasemel.....	5
3.	Rahvusvaheliste erasektori vahendite edendamine arenguabis.....	6
3.1.	Kaubandus arengumootorina	6
3.2.	Rahaülekannete mõju arengule	6
4.	Ülemaailmsete eesmärkide ametlik rahastamine	7
4.1.	Ametliku arenguabi suurendamine	7
4.2.	Kogu ametliku arenguabi arvestamine.....	7
4.3.	Rahastamise suurendamine kliimamuutustega võitlemiseks ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks säästva arengu laiemas kontekstis.....	8
5.	Arengu rahastamise võimendav mõju ja koostoime loomine	9
5.1.	Innovatiivsed rahastamisallikad	9
5.2.	Innovatiivsed rahastamismehhanismid ja erasektori kaasamine.....	9
5.3.	Eri rahastamisallikate vahelise koostoime tugevdamine.....	10
6.	ELi meetmete tõhustamine: Pusani kokkulepete rakendamine riiklikul tasandil	11
6.1.	Riigipõhised tulemusraamistikud.....	11
6.2.	Vastastikuse vastutuse raamistikud.....	11
6.3.	Killustatuse vähendamine	11
7.	Järeldused.....	12

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Kuidas parandada ELi toetust arenguriikidele arengu rahastamise vahendite kaasamisel

2012. aasta ELi arenguabi rahastamise aruandluskohustust käsitleval aruandel põhinevad soovitused

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liit on rahvusvahelise arenguabi kaasamisel pidevalt olnud liikumapanev jõud: EL on suurim abiandja ja juhtpositsioonil abi tõhususe alal, samuti kujutab ta endast arenguriikide jaoks kõige suuremat ja avatumat turgu ning seisab esirinnas säästva arengu kolme mõõtme edendamisel.

See positsioon on saavutatud mitme ELi konkreetse kohustuse kaudu, millega toetatakse arenguriike nende jõupingutustes. Mitme kõnealuse kohustuse eesmärk on aidata arenguriikidel võtta kasutusele arengu rahastamise kõik allikad arengueesmärkide saavutamiseks.

Ülemaailmse arenguabi rahastamise tegevuskava, millele pandi alus Monterrey konverentsil¹ 2002. aastal ja mida arendati edasi Doha konverentsil 2008. aastal, on kesksel kohal kõigis peamistes rahvusvahelistes aruteludes, milles käsitletakse üleilmset koostööd eeldavaid küsimusi. Aastatuhande arengueesmärgid, rahvusvahelised kliimameetmed, säästev areng, rahvusvahelised kaubanduslääbirääkimised – need kõik on seotud sellega, kuidas rahastada seatud eesmärkide saavutamist. Tähelepanu pööramine rahastamisküsimustele on igati põhjendatud, kuna realistlike sihtide seadmisel tuleb lähtuda olemasolevatest vahenditest.

Milliseid vahendeid on arenguabi rahastamiseks võimalik kasutada? Arengu rahastamise tähtsaimaks allikaks on valitsuste jaoks ülekaalukalt siseriiklik tulu. See selgitab omakorda, miks esmane vastutus arengu eest lasub arenguriikidel endil. Arengupartnerite antav abi täiendab nimetatud allikat ja võib aidata kaasa muude rahastusallikate kaasamisele, aga iseenesest ei ole see paljude arenguriikide jaoks olulisim tegur. Õigete tingimuste korral stimuleerivad reaalmajandust pigem rahvusvaheline kaubandus, investeeringud ja väljarännanute rahaülekanded päritoluriikidesse. Samuti tuleb arvestada kapitali väljavooluga arenguriikidest.

Abiandjatel on siiski oluline osa arengu ja ametliku arenguabiga (ODA) seonduvates küsimustes. Esiteks võivad abiandjad võtta meetmeid, mille abil toetatakse muid arengu rahastamise vahendeid või võimendatakse nende mõju. Teiseks on ametlik arenguabi olulisem kõige vaesematele riikidele, kellel on piiratud juurdepääs muudele allikatele. ELi muutuste kava tugineb samuti neile kahele kaalutlusele.

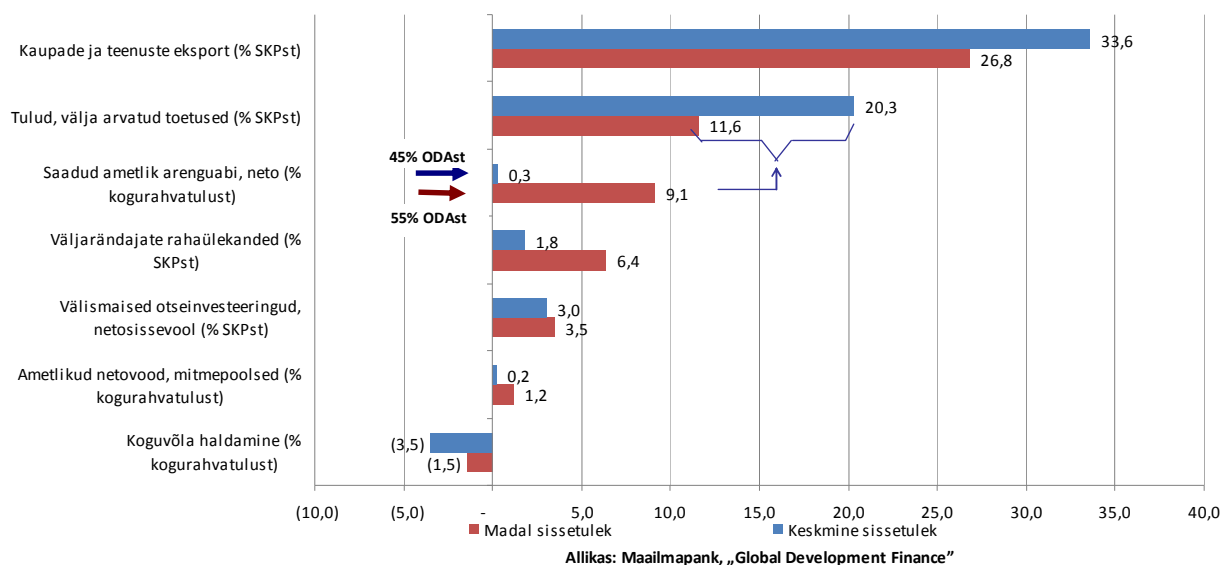
Samal ajal tuleb läbi vaadata arengu rahastamine tervikuna (siseriiklikul tasandil kasutusele võetud rahastamisvahendid, rahvusvaheliste rahavoogude sissevool ja ka rahavoogude

¹ Arengu rahastamise rahvusvaheline konverents.

väljavool), kuna tegelikkuses peavad arenguriigid kujundama oma arengupoliitika ja seda rakendama, lähtudes olemasolevate ressursside kombinatsioonist.

Erinevalt teistest abiandjatest on EL ja ”selle liikmesriigid võtnud endale mitmesuguseid kohustusi arengu rahastamise kõigis valdkondades ja jälgivad igal aastal ELi edusamme kõnealuste eesmärkide saavutamisel.

Joonis 1: Arengu rahastamisallikad (2007. - 2009. aasta keskmine)

Käesolev teatis tugineb nii varasematele saavutustele kui ka muutuste kavas esitatud uutele põhimõtetele. Selles tehakse ettepanekud ELi toetuse parandamiseks arengu rahastamise vahendite kaasamisel. Need ettepanekud põhinevad andmetel, mis on esitatud käesolevale teatisele lisatud komisjoni töödokumendis ja alates aastast 2003 avaldatud varasemates aruannetes.

2. ELI TOETUS RIIGI RAHANDUSE TUGEVDAMISELE ARENGURIIKIDES

2.1. Siseriikliku tulu parem kasutuselevõtmine

Siseriiklik tulu on üldiselt tähtsaim valitsustele vahetult kättesaadav arengu rahastamise allikas. Arvestades asjaolu, et arenguriikides, eeskätt madala sissetulekuga riikides, jääb maksutulu kogumise tase² selgelt alla maailma keskmist, oleks selles valdkonnas vaja teha märkimisväärseid täiendavaid jõupingutusi. Valitsemissektori tulude suurenemine võib otseselt avalduda arengu prioriteetidele suunatud suuremates investeeringutes. Sellega kaasneb omakorda vastutus nimetatud tulu arukalt kulutada.

Partnerriikide valitsuste ülesanne on kehtestada asjakohased reguleerivad meetmed ja poliitika ning kindlustada nende järgimine, et teostuks mõjuring: maksude kogumine – arengule suunatud kulutused – arengu edenemine – suurenenud maksutulud. Abiandjad saavad protsessi lihtsustada vaid siis, kui partnervalitsus on selleks valmis ja sellele pühendunud. Sellest lähtuvalt peaks EL jätkuvalt suurendama oma toetust, et tugevdada maksusüsteemide

² Väljendatakse tavaliselt maksude suhtena SKPsse.

suutlikkust (kooskõlas maksuvaldkonna hea juhtimistava kolme põhimõttega: läbipaistvus, teabevahetus ja õiglane maksukonkurents) ja finantsjuhtimissüsteemi.

***Meetmed:** EL ja tema liikmesriigid peaksid partnerriikidega peetavasse poliitilisse dialoogi lülitama maksuhalduse ja õiglase maksude kogumise, sealhulgas maksusoodustuste ratsionaliseerimise ja hea valitsemistava maksunduse küsimustes.*

Lisaks sellele saavad abiandjad õiguslike vahenditega toetada arenguriike siseriikliku tulu kasutamisel. Arenguriikidest toimuva kapitali ebaseadusliku väljavoolu vastu võitlemise eesmärgil panustab EL rahvusvaheliste finantsvoogude läbipaistvuse parandamisse, näiteks toetades suutlikkuse suurendamist siirdehindade väärkasutuse tuvastamisel. Neid jõupingutusi täiendavad sellised koostööalgatused nagu mäetööstuse läbipaistvuse algatuse tugevdamine ja rahvusvaheliste ettevõtete riigipõhist aruandlust käsitleva õigusakti vastuvõtmine³. ELil ja tema liikmesriikidel tuleks kõnealuste meetmetega jätkata.

2.2. Võla hoidmine jätkusuutlikul tasemel

Võla jätkusuutlikkuse tagamine on lahutamatu seotud riigi rahanduse hea juhtimisega, mille hulka kuuluvad stabiilsuse tagamiseks vajalikud asjakohased makromajanduslikud meetmed. Pikaajaline majanduskriis on vähendanud paljude arenguriikide suutlikkust tulla toime uute võimalike löökidega⁴ ja ühtlasi arenenud riikide suutlikkust oma toetust suurendada.

Edendada tuleks arenguriikide võlahaldussuutlikkust ja vastupanuvõimet majandusvapustuste suhtes. EL ja tema liikmesriigid on järginud võlakergendusega seotud kohustusi ja suurendanud oma meetmeid selles valdkonnas. Samuti jälgib EL arenguriikide rahanduse olukorda koostöös Rahvusvahelise Valuutafondiga ja toetab riigi rahanduse juhtimise reforme, sealhulgas võlahalduse alal.

Pidades silmas arenguriikidele mõeldud laenumehhanismide üha suuremat kasutamist ja Pariisi klubisse mittekuuluvate laenude üha suuremat osakaalu arenguriikide laenuportfellides peaksid EL ja tema liikmesriigid jätkuvalt edendama vastutustundlikke laenuandmis- ja laenuvõtmistavasid ning julgustama kõikide laenuandjate osalemist võlgade restruktureerimise kokkulepetes. Viis liikmesriiki on võtnud erimeetmeid, et vältida rahalistes raskustes võlafondide poolset vaidluste algatamist arenguriikide suhtes. Neid meetmeid tuleks laiendada.

Meetmed: ELil ja tema liikmesriikidel tuleks i) jätkata vastutustundlikku laenuandmist, sealhulgas laenude ja toetuste kombineerimise ja ekspordikrediititoimingute raames, ii) teha jõupingutusi, et Pariisi klubisse mittekuuluvad liikmed osaleksid võlgade restruktureerimise kokkulepetes, iii) võtta riiklikke meetmeid, et piirata rahalistes raskustes võlafondide poolset vaidluste algatamist arenguriikide vastu.

³ KOM(2011) 637 lõplik.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0637:FIN:ET:PDF>

⁴ <http://www.imf.org/external/pp/longres.aspx?id=4611>

3. RAHVUSVAHELISTE ERASEKTORI VAHENDITE EDENDAMINE ARENGUABIS

3.1. Kaubandus arengumootorina

Rahvusvaheline kaubandus on arenguriikide jaoks tähtsaim väline rahastamisallikas. Siiski on tärkava turumajandusega riigid ja üldisemalt keskmise sissetulekuga riigid osanud rahvusvahelist kaubandust vähim arenenud riikidest paremini ära kasutada. Vaja on täiendavaid jõupingutusi, et siduda vähim arenenud riigid ja teised kõige enam abi vajavad riigid paremini mitmepoolse kaubandussüsteemiga.

EL on arenguriikide suurim kaubanduspartner ja neile kõige enam avatud turg, mille osakaal moodustab 16 % arenguriikide kaubanduse kogumahust. EL töötab järjekindalt selle nimel, et parandada kaubanduspoliitika ja arengupoliitika sidusust ja vastastikust täiendavust⁵. Hiljutises teatises „Kaubandus, majanduskasv ja areng”⁶ seatakse järgmiseks aastakümneks uued suunised viiside kohta, kuidas parandada ELi kaubandus- ja investeerimispoliitika panust kaasava majanduskasvu ja säästva arengu edendamisse. Sarnaselt muutuste kavaga põhineb ELi uus kaubandus- ja arengupoliitika suuremal diferentseeritusel arenguriikide vahel, tõstes esiplaanile vähim arenenud riigid ja teised kõige enam abi vajavad riigid.

Lisaks märkimisväärsele poliitilisele toele kajastab ELi arenguabi seda tahet. ELi ja liikmesriikide kohustused kaubandusabi osas ulatusid 2010. aastal 10,7 miljardi euroni. EL ja tema liikmesriigid ületasid juba 2008. aastal erieesmärgi suurendada 2010. aastaks kaubandusabi 2 miljardi euroni aastas. Aafrika saab endiselt suurima osa ELi kaubandusabist (38 %), aga vähim arenenud riikide osakaal langes 2009. aastal 23 %-lt 16 %-le. Selle põhjuseks on osaliselt tsüklilised ja kavandamisega seonduvad tegurid, aga samuti on see märk vajadusest rakendada teatise „Kaubandus, majanduskasv ja areng” suunised. Mis puutub tulevastesse rahastamiskohustustesse, siis ELi kaubandusabistrateegias võetakse kohustus suurendada kaubandusabi kooskõlas ELi abi kogusumma järkjärgulise suurendamisega.

3.2. Rahaülekannete mõju arengule

2011. aastal moodustasid rahaülekanded arenguriikidesse ülemaailmsel tasandil hinnanguliselt 267,5 miljardit eurot ning need peaksid kasvama aastas 7-8 %⁷. Siiski on EList tulevad rahaülekanded alates 2008. aastast⁸ püsinud samal tasemel. Ehkki tegemist on erasektori vahenditega, rõhutavad need arvud rahaülekannete arengualase mõju potentsiaali; kui saavutataks G8 riikide seatud eesmärk vähendada rahaülekannete tegemise kulusid 5 %, suureneksid arenguriikidesse jõudvad vahendid ligikaudu 11 miljardi euro võrra⁹.

ELi tasandil on tehtud märkimisväärseid edusamme, muutes rahaülekandeteenused odavamaks, läbipaistvamaks, konkurentsivõimelisemaks ja usaldusväärsemaks järgmiste algatuste kaudu: makseteenuste 2007. aasta direktiivi ülevõtmine enamiku ELi liikmesriikide õigusesse, rahaülekannete hinnavõrdluse veebilehtede loomine mitmes liikmesriigis ning arenguriikide suutlikkuse toetamine rahaülekannete arengualase panuse maksimeerimisel. Seda küsimust, nagu ka kaubanduspoliitikat, analüüsitakse põhjalikumalt ELi arengupoliitika

⁵ Vt ELi 2011. aasta aruanne arengupoliitika sidususe kohta, SEK(2011) 1627 (lõplik).

⁶ COM(2012)22 final, 27.1.2012, <http://ec.europa.eu/trade/wider-agenda/development/>.

⁷ „Migration and Development Brief”, nr 17, Maailmapanga rändeküsimusi ja rahaülekandeid käsitlev üksus, detsember 2011.

⁸ „Eurostat Statistic Focus”, 4/2012.

⁹ „Innovation With Impact: Financing 21st Century Development”, Bill Gates'i aruanne G20 juhtidele Cannes'is toimunud tippkohtumisel novembris 2011.

aruandes. EL on teatises „Rände ja liikuvuse suhtes võetud üldine lähenemisviis”¹⁰ ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendis¹¹ esitanud vajalikud meetmed, mis ELil ja tema liikmesriikidel tuleb võtta, et rakendada 29. mai 2012. aasta nõukogu järeldustes¹² kinnitatud kohustused, mille eesmärk on maksimeerida rände ja liikuvuse arengualast mõju.

4. ÜLEMAAILMSETE EESMÄRKIDE AMETLIK RAHASTAMINE

4.1. Ametliku arenguabi suurendamine

Ametlik arenguabi on eeskätt vaeseimate riikide jaoks tähtsaim arenguressurs. Kahjuks langes ELi ühine ametlik arenguabi 53,5 miljardilt eurolt 2010. aastal 53,1 miljardile eurole 2011. aastal. Selline väike langus on tingitud praeguse majanduskriisi tingimustes toimuvatest drastilistest eelarvekärbetest ning viib ELi ametliku arenguabi taseme 0,42 %-le kogurahvatulust, mis jääb alla 2010. aasta tulemusele (0,44 % kogurahvatulust). Sellest hoolimata on EL maailmas selgelt suurim ametliku arenguabi andja ja tema arenguabi moodustab üle poole kogu arenguriikidele antavast ametlikust arengubist.

ELi välisasjade nõukogu võttis 14. mail 2012 vastu dokumendi „2012. aasta aruanne Euroopa Ülemkogule ELi arenguabi eesmärkide kohta”,¹³ milles väljendati suurt muret selle üle, et ELi ambitsioonika eesmärgi – viia 2015. aastaks ametlik arenguabi 0,7 %-le kogurahvatulust – saavutamine on edenenud aeglaselt.

EL on võtnud endale kindla kohustuse keskenduda kõige vaesematele riikidele. EL ja tema liikmesriigid on samuti võtnud erikohustusi suurendada abi Aafrikale ja vähim arenenud riikidele. Pärast seda, kui EL kohustus 2005. aastal suunama 50 % ELi suurendatud abist Aafrikasse, on ELi ühine abi Aafrikale suurenenud ligikaudu 6,2 miljardit eurot püsivhindades, nii et 28 % ELi ametliku arenguabi kogukasvust aastatel 2004–2011 toimus Aafrikasse suunatud vahendite arvel. Ehkki eesmärk ei ole saavutatud, võtab enamik ELi liikmesriike meetmeid, et suurendada Aafrikale suunatud ametlikku arenguabi ja rõhutada Aafrika osatähtsust üldises ametlikus arengubis. 2011. aastal oli ELi ametlik arenguabi Aafrikale 25,3 miljardit eurot, mis moodustab olulise osa (43 %) kogu ELi ametlikust arengubist.

Samuti täitis EL 2011. aastal esimest korda kohustuse anda vähim arenenud riikidele ühiselt abi vähemalt 0,15 % ulatuses oma kogurahvatulust. Vähim arenenud riikide osakaal ELi ametlikus arengubis on aastatega kasvanud ja 2011. aastal jõudis 35 %-le. See vastab 18,8 miljardile eurole ehk 0,15 %-le kogurahvatulust.

4.2. Kogu ametliku arenguabi arvestamine

Kasutades senisest enam diferentseeritud lähenemisviisi arengukoostööle ja soovides rahastamise mõju suurendada, kasutavad abiandjad üha rohkem arenguvahendina laene, eelkõige arenenumate arenguriikide puhul. See eeldab selgemat arusaamist sellest, kuidas ametlikus arengubis toimub soodustingimustel antud laenude arvestamine, et vältida ametliku arenguabi näitajate kunstlikku suurendamist või vähendamist ning tagada võrreldav teave abiandjate kohta.

¹⁰ KOM (2011) 743.

¹¹ SEK(2011) 1353.

¹² 9417/12.

¹³ 9372/12; <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/12/st09/st09372.et12.pdf>.

Meetmed: EL ja tema liikmesriigid peaksid saavutama kokkuleppe, et OECD arenguabikomitees tuleb selgitada ametliku arenguabi aruandluses laenude ja kapitaliosaluse soodustustaseme kindlaksmääramisel kasutatavat meetodit, et tagada seeläbi kõigi abiandjate võrdne kohtlemine.

4.3. Rahastamise suurendamine kliimamuutustega võitlemiseks ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks säästva arengu laiemas kontekstis

Säästev areng, mis hõlmab sotsiaalset arengut, majanduskasvu ja keskkonnakaitset, on ülemaailmse tähtsusega väljakutse. EL aitab arenguriikidel kujundada kõikehõlmavat lähenemisviisi, milles konkreetsete meetmete ja süvalaiendamise kaudu leiaksid käsitlust kõik säästva arengu komponendid, sealhulgas inimväärne töö, töönormid ja keskkonnakaitse, edendades samal ajal ühtset lähenemisviisi abi andmisel. Hiljutisel ÜRO säästva arengu konverentsil Rios kinnitas EL oma tahet toetada säästva arengu kõiki aspekte. Mõnes valdkonnas on EL võtnud konkreetseid finantskohustusi.

Kliimamuutustega seotud rahastamise osas on EL ja tema liikmesriigid selgelt kõige suuremad abiandjad. 2010. aastal oli nende panus üle 70 % üleilmsest ametlikust arenguabist (nii kliimamuutuste leevendamise seotud kui ka sellega kohanemiseks antav abi). EL püüdleb jätkuvalt selle poole, et saavutada kliimamuutustega seotud meetmete kiire rahastamise eesmärk – 7,2 miljardit eurot – ajavahemikus 2010–2012; 2011. aastal eraldas EL 2,33 miljardit eurot. Mais esitati üksikasjalik teave ELi edusammude kohta kõnealuses küsimuses¹⁴ Samuti kordas EL kohustust anda oma panus 2020. aastaks seotud pikemaajalise ülemaailmse rahastamise eesmärgi saavutamisse, milleks 100 miljardit USA dollarit aastas, ning kinnitas, et läbipaistev aruandlus edusammude kohta on jätkuvalt oluline.

Samuti on EL võtnud vastu ELi 2020. aasta bioloogilise mitmekesisuse strateegia, milles kinnitatakse taas pühendumust toetada arenguriike bioloogilist mitmekesisust käsitlevate rahvusvaheliste kokkulepete rakendamisel, kaasates selleks muu hulgas oluliselt rohkem vahendeid. 2010. aastal oli ELi bioloogilise mitmekesisusega seotud ühine ametlik arenguabi 3 miljardit eurot.

Kõigi nende probleemidega tegelemine eeldab märkimisväärsete ressursside kaasamist kõikidest võimalikest arenguabi rahastamise valdkondadest. See tähendab aga ka seda, et nende poliitikavaldkondade rahastamist ei saa käsitada lahus partnerriikide sisepoliitilisest keskkonnast. Näiteks fossiilkütustega seotud toetused ulatusid tärgava turumajandusega riikides ja arenguriikides 2010. aastal 309 miljardi euroni¹⁵ ja kaalusid suuresti üles maailma kasvuhoonegaaside vähendamiseks eraldatud rahaliste vahendite mõju. See näitab ka seda, et ELil tuleks jätkata nii rahastajariikides kui ka partnerriikides üksteist toetavate tegevuspõhimõtete edendamist, et võimendada mõju kaudu jõuda maksimaalsete arengualaste tulemusteni.

¹⁴ 10029/12; <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/12/st09/st09372.et12.pdf>.

¹⁵ Nt OECD (2011), „Tackling Climate Change and Growing the Economy”. <http://www.oecd.org/dataoecd/28/18/44287948.pdf>

5. ARENGU RAHASTAMISE VÕIMENDAV MÕJU JA KOOSTOIME LOOMINE

5.1. Innovatiivsed rahastamisallikad

Innovatiivset rahastamist peetakse enamiku üleilmsete avalike hüvede üheks oluliseks toetusvahendiks. See on ka oluline rahastamisallikas üleilmsete arengualaste probleemidega tegelemisel. Pidades silmas selle rahastamisviisi uuenduslikkust, on aga võimatu koostada täielikku nimekirja selle mõiste alla kuuluvatest allikatest ja mehhanismidest. Seepärast erinevad märkimisväärselt hinnangud sellele, kui suur on uuenduslike rahastamisallikate potentsiaal uute vahendite kaasamiseks.

Komisjon on teinud ettepaneku seada ELi tasandil sisse finantstehingute maks, mida toetab tugevalt Euroopa Parlament¹⁶, ja millega edeneks ELi eelarve kaudu ka ülemaailmsete probleemide käsitlemine. Ehkki maks ei ole otseselt suunatud arengu rahastamisele, vähendaks see muude vahendite osakaalu ELi eelarves 54 miljardi euro ulatuses 2020. aastaks,¹⁷ mis omakorda võimaldaks liikmesriikidel lihtsamalt kaasata vajalikud rahalised vahendid abieesmärkide saavutamiseks ja muude üleilmsete probleemidega tegelemiseks. Teine üha suurema tähtsusega võimalik allikas on heitkogustega kauplemise süsteemist saadavad tulud, mida mõned liikmesriigid juba osaliselt suunavad arenguriikide toetamisele.

Meetmed: Nõukogul tuleks kiita heaks ELi tasandi finantstehingute maksu käsitlev ettepanek.

5.2. Innovatiivsed rahastamismehhanismid ja erasektori kaasamine

On üha rohkem võimalusi, kuidas tulusid koguda ja ühendada, kuidas kasutada arengu rahastamiseks traditsioonilisi vahendeid ning anda abi. Erasektori kaasamine arengu rahastamisse on üks uuenduslik rahaliste vahendite kasutuselevõtmise viis.

Paljudes arenguriikides on erasektori arenemine majanduskasvu võimas mootor ja peamine töökohtade loomise allikas. Oluline roll on ka välisinvesteeringutel, eelkõige kodumaiste ettevõtjate sidemete kaudu rahvusvaheliste turgudega ja investeeringute kaudu. Arenguriikide valitsuste üks olulisemaid väljakutseid on tagada keskkond, mis toetab erasektori arengut. Sageli eeldab see kaugeleulatuvaid majanduslikke reforme, mille eesmärk on parandada investeerimiskliimat ja lihtsustada rahastamisele juurdepääsu. Nagu tuuakse välja ELi muutuste kavas,¹⁸ peaks EL jätkama partnerriikide abistamist, et kaasava majanduskasvu edendamise nimel parandada nende riikide ärikeskkonda.

EL edendab aktiivselt ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevaid põhimõtteid, sealhulgas inimõigusi ja tööõigusi, inimväärse töö nõudeid ja rõhuasetust kohalikele keskkonnatingimustele. Komisjoni hiljutises teatises ettevõtja sotsiaalse vastutuse¹⁹ põhimõtete kohta käsitleti seda teemat üksikasjalikult ning nõukogu võttis ELi tööstuspoliitika tugevdamist käsitlevates järeldustes konkreetseid kohustusi²⁰.

¹⁶

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/375&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=en>

¹⁷

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/300&format=PDF&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

¹⁸

http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/documents/agenda_for_change_et.pdf

¹⁹

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:ET:PDF>

²⁰

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/126548.pdf

Samuti tuleks ELil oma toetusi strateegilisemalt ja tõhusamalt kasutada, et võimendada avaliku ja erasektori vahendite mõju. Pooled liikmesriikidest on juba aktiivselt kaasatud mitmesse uuenduslikku mehhanismi. EL ja liikmesriigid koos Euroopa ja rahvusvaheliste avaliku sektori finantseerimisasutustega teevad aktiivset koostööd piirkondlike laenude ja toetuste kombineerimismehhanismide kaudu. Neid mehhanisme kavatakse tulevikus veelgi laiendada, et võimendada toetusvahendite mõju. See annab ühtlasi võimaluse kasutada paremini ära tagatismehhanismid, omakapitaliinvesteeringud ja muud liiki uuenduslikud rahastamisvõimalused. Seoses sellega uurib EL praegu koos liikmesriikide ja finantseerimisasutustega võimalust luua ELi väliskoostöö- ja arenguplatvorm, et maksimeerida vahendite mõju tõhustatud koostöö, sidususe, järelevalve ja uute innovatiivsete rahastamismehhanismide väljatöötamise kaudu.

Meetmed: EL, liikmesriigid ja avaliku sektori finantseerimisasutused peaksid suurendama jõupingutusi, et sidusal, koordineeritud ja strateegilisel viisil kasutada senisest enam innovatiivseid rahastamismehhanisme. EL peaks senisest enam võimendama erasektori vahendite mõju ja suutlikkust laenude ja toetuste kombineerimismehhanismide kaudu. Need meelitaksid ligi täiendavat era- ja avaliku sektori rahastamist: i) luua piirkondlike laenude ja toetuste kombineerimismehhanismide raames erasektori kontaktpunkt, ii) kasutada senisest enam selliseid riskijagamismehhanisme nagu tagatised, mis aitavad kaasata investeeringuid, ning iii) edendada investeeringuid vahendite kaudu, mis hõlmavad paremat riskijuhtimist ja kapitaliosalust struktureeritud fondides.

5.3. Eri rahastamisallikate vahelise koostoime tugevdamine

Eelmises punktides kirjeldatud vahendid on omavahel lahutamatu seotud, nii nagu on seotud üleilmsed probleemid, mille lahendamiseks need vahendid on mõeldud. Lõppkokkuvõttes tuleb igal riigil ise leida tasakaal kõnealuste prioriteetide rakendamise vahel riiklikul tasandil, et saavutada parim kombineeritud tulemus igal rindel. Kui eri poliitikavaldkonnad konkureerivad vahendite pärast, põhjustab see siiski abi killustatuse ja vähendab arengutõhusust. Seda võib täheldada siis, kui rahastamisallikad tegelevad korrigeerimisega mitme valdkonnaga ja kattuvad omavahel, sundides sidusrühmi võistlema riiklike ressursside ja rahvusvahelise rahastuse, erasektori suurema kaasatuse ja uuenduslike mehhanismide kasutamise pärast. Seepärast on eri poliitikavaldkondade koostoime tagamisel veel arenguruumi.

Sellest hoolimata võib osutada kahjulikuks piiride tõmbamine poliitikavaldkondade ja vahendite vahele. Ehkki kulude jaotamine eri liikideks peaks teoreetiliselt võimaldama suunata need konkreetsetele poliitikavaldkondadele, piirab see kantslikult riikide tegutsemisruumi vahendite eraldamisel vastavalt sellele, mis riiklikul tasandil annab parimaid tulemusi. On märke, mis viitavad rahvusvahelise konsensuse tekkimisele, et üleilmsete probleemidega tegelemiseks on vaja ühist lähenemisviisi, aga see eeldab siiski edasist analüüsi ja valdkonnaülest käsitlemist, et vältida poliitiliste eesmärkide tagaplaanile jäämist.

Meetmed: ELil ja tema liikmesriikidel tuleks toetada integreeritud lähenemisviisi arengu rahastamisele ja järelevalvet selle eri komponentide üle, võimaluse korral 2015. aasta järgse arenguraamistiku arutelude raames, ning kujundada selle kohta ELi ühine seisukoht.

6. ELI MEETMETE TÕHUSTAMINE: PUSANI KOKKULEPETE RAKENDAMINE RIIKLIKUL TASANDIL

Vastavalt Pusanis toimunud abi tõhususe teemalisel kõrgetasemelisel foorumil saavutatud tulemustele tuleks ELil keskenduda abi ja arengutõhususe kohustuste rakendamisele riigi tasandil, eelkõige toetades partnerriigi suutlikkust ja juhtrolli prioriteetide seadmisel ja tulemuste saavutamisel. ELil on selleks suur hulk suuniseid: ELi ühine seisukoht Pusanis, tulemusliku abi tegevusraamistik ja ELi tegevusjuhend vastastikuse täiendavuse ja tööjaotuse kohta. Need suunised on endiselt aktuaalsed, ehkki teatavates võtmetähtsusega valdkondades riigi tasandil võetavaid ELi ühismeetmeid tuleks käsitleda prioriteetsetena, kooskõlas Pusanis järeldustega ja muutuste kava käsitlevate nõukogu järeldustega.

6.1. Riigipõhised tulemusraamistikud

Tulemustele keskendumine tunnistati Pusanis prioriteetseks. Pusanis koostatud dokumendis märgitakse, et kõik arengupartnerid peaksid nii palju kui võimalik tuginema riigi poolt juhitud ja riigipõhiste tulemusraamistikele kui ühisele vahendile, mille abil jälgida partnerriikide arengueesmärkidest lähtuvate väljundite ja tulemuste saavutamist.

Riigipõhiste tulemusraamistike loomine ja nende kasutamine nõuab veel suuri jõupingutusi. Tunnustades küll partnerriikide juhtrolli, tuleks ELil aktiivselt osaleda selles protsessis juba olemasolevate algatuste koordineerimise kaudu. ELi ühismeetmetes tuleks juhinduda ELi tegevusraamistikus sätestatud vastastikuse vastutuse raamistike lähenemisviisist; eelkõige peaksid ELi delegatsioonid algatama arutelusid, millega toetatakse olemasolevaid raamistikke ja arendatakse uusi raamistikke koostöös liikmesriikide, partnerriikide ja muude sidusrühmadega.

6.2. Vastastikuse vastutuse raamistikud

Riigipõhised vastastikuse vastutuse raamistikud on põhilised vahendid, mille abil edendada abi ja abi tulemuslikkuse alaste kohustuste rakendamist kohapeal. Neil on tõenäoliselt oluline roll ka mis tahes edaspidises järelevalves üleilmse tulemusliku arengukoostöö partnerluse raames.

Vastastikuse vastutuse raamistike kogupotentsiaal on veel kasutamata, seepärast on ELi ühine toetus nende raamistike tugevdamiseks või loomiseks ajakohane. Seda toetust peaks andma partnerriigi juhtimisel ja koordineeritult teiste protsesside ja sidusrühmadega ning võttes arvesse ÜRO arenguprogrammide riiklike büroode oodatavat toetust. EL peaks pöörama erilist tähelepanu sellele, kuidas neis raamistikutes käsitleda partnerriikide prioriteete Pusanis järelduste kontekstis, sealhulgas seoses riikide süsteemide kasutamise ja suutlikkuse arendamisega.

6.3. Killustatuse vähendamine

Arengupartnerid võtsid Pusanis kohustuse suurendada killustatuse vähendamise eesmärgil riigi poolt juhitud koordineerimiskorra kasutamist. ELi ühine tegevus kohapeal on erilise väärtusega, kuna ELi kogemus selles valdkonnas põhineb täiendavust ja tööjaotust käsitleval kiirendatud algatusel, ning seda tuleb jätkata, valmistades ette pinda muudele ühistele programmidele.

Abiandjate kindlakstegemine on üks neist meetmetest, mis võimaldab parandada riigisisest tööjaotust. Kooskõlas Pusanis prioriteetidega tuleks ELil ja selle liikmesriikidel laiendada

riigipõhist abi kaardistamist, et saada ühtlasi ülevaade kiiralgatuse metoodikal ja OECD Rio markerite süsteemil põhinevast toetusest kliimaga seotud meetmetele. See täiendaks ELi ja selle liikmesriikide võimalikke meetmeid kliimamuutustega seotud riiklike strateegiate toetamisel ja kliimaga seotud riskide integreerimisel arengustrateegiasse.

Meetmed: ELi ühine tegevus, et tugevdada abi ja abi tulemuslikkuse alaste kohustuste riigipõhist rakendamist ELi tegevusraamistiku alusel i) riigipõhiste tulemus- ja vastastikuse vastutuse raamistike toetamise kaudu ja ii) tööjaotuse jätkamise kaudu, sealhulgas kaardistades ELi toetuse kliimameetmetele riigi tasandil ja luues soodsa keskkonna ühiseks programmitööks.

7. JÄRELDUSED

Järgmise kolme aasta jooksul on oodata olulisi muutusi. ELil tuleb täita endale võetud kohustused ning töötada välja ühine ja sidus lähenemisviis ka meetmete puhul, mis on vajalikud uute eesmärkide saavutamiseks. Muutuvast ülemaailmsest kontekstist hoolimata peab EL jätkuvalt keskenduma peamisele eesmärgile: parima võimaliku toe pakkumine arenguriikidele kõigi olemasolevate ressursside kaasamisel arenguabisse.